

CAPUT XXXVI.

QUANDO TEMPORALE DONUM CENSEATUR HABERE RATIONEM PRETHI REI SPIRITUALIS.

1. *Quibus modis potest dari temporale donum sine simonia.* — Hactenus explicuimus quale debeat vel possit esse donum, quod per modum pretii in simonia intervenit, vel ex natura rei, vel supposita ecclesiastica lege. Nunc superest declarandum, quando id quod datur, habeat, vel habere censeatur rationem pretii. Et ratio dubitandi est, quia non sufficit quod aliquid detur ei, qui spiritualia tribuit, nec etiam satis est quod donum sit temporale, vel ex se, vel ex juris aestimatione; ergo necesse est ut aliquo peculiari modo, vel sub aliqua habitudine detur, quæ ad simoniam sufficiat; illa ergo erit formalitas pretii, ut sic loquamur, et illam requirimus. Ut autem illam explicare possimus, præmittere oportet quibus modis possit dari temporale donum ei, qui præbet spirituale, absque simonia: sunt enim varii modi, sed omnes reducuntur ad duos.

2. *Primus modus, cum temporale donum gratis omnino datur.* — Primus est: quoties temporale donum gratis datur, non habet locum simonia, saltem ex natura rei. Hoc constat ex cap. *Quam pio*, 1, q. 2, in fine, et clarius in cap. *Sicut Episcopus*, ead. In quibus iuribus dicitur, non esse simoniam recipere aliquid gratis oblatum, quando gratia, seu spirituale officium, aut donum jam gratis collatum est. Verumtamen licet donum antecedit, si gratis detur et pure, coram Deo non erit simonia, ut colligitur aperte ex cap. *Et si questiones*, de Simonia. Ubi, quando donum prius datum gratuitum præsumitur ex occurrentibus circumstantiis et conjecturis, nihil nocere dicitur. Item etiamsi in ipso actu simul cum spirituali temporale offeratur gratis, recipi posse dicitur in c. *Placuit*, 2, alias 103, q. 1; et in c. *Dilectus*, 2, eod., indifferenter dicitur: *Illud gratanter recipi poterit, quod fuerit sine taxatione gratis oblatum.* Idem in c. *Tua nos*, eod., ubi Glossa et Doctores, in c. *Cum M.*, de Constit., ubi Innocent. et Panorm., n. 26; Felin., n. 19, qui alios referunt. Ratio vero est, quia si temporale gratis donatur, non est pretium rei spiritualis: nam pretium et gratuitum donum contradictorias involvunt conditiones; ergo non fit simonia, saltem ex natura rei. Quid vero dicendum sit de jure po-

sitivo, infra dicam. Item si temporale donum gratis datur, ergo et spirituale etiam gratis datur, quia non venditur, nec datur per onerosum contractum; ergo. Unde colliges, in foro conscientie non referre, quod temporale donum antecedit vel sequatur, si revera intentio sit pura, et gratis fiat donatio sine ullo pacto, vel tacita illius intelligentia. Est tamen mala præsumptio, quando temporalia munera præcedunt, et ideo maxime cavenda sunt, præsertim quando justitia distributiva vel commutativa exercenda est, quia solent præcedentia munera multum inclinare animum, vel corrumpere. Et ideo in Scriptura beatus dicitur, qui excutit manus ab omni munere, Isa. 33, quia munera excæcant oculos iudicum et prudentum, ut videtur Exod. 33, et Eccles. 20. Sed nihilominus si recta intentio servetur, non erit simonia. Et eadem ratione, licet postea spirituale detur ex gratitudine, non erit simonia, quia gratitudo non respicit pretium, sed beneficium, nec solvit debitum justitiæ, sed antidorale, seu morale, quo non excluditur quin simpliciter gratis detur, ideoque ad simoniam non sufficit, ut bene notavit Navar., dicto capit. 23, n. 106, *Ad quartum*; Covar., lib. 1 Variar., cap. 20, num. 4, et infra latius dicitur.

3. *Secundus modus, si detur in sustentationem, etc.* — *Varii modi quibus potest temporale donum intervenire.* — Secundo, potest dari temporale ex obligatione, et non ut pretium, si non detur in commutationem rei, sed in sustentationem personæ, tanquam stipendium ex justitia debitum operario. Hoc certum est ex verbis Christi, Matth. 10, ubi simul dixit: *Gratis accepistis, gratis date*; et: *Dignus est operarius cibo suo.* Et idem docet ac probat Paul., ad Roman. 13, 1 Corin. 9, 1 Timoth. 5; et habetur in cap. *Charitatem*, 12, quæst. 2, cap. *Cum secundum*, de præbend.; tradit D. Thomas, dicta quæst. 100, art. 2, et omnes; et usus Ecclesiæ id satis confirmat. Ratio vero est clara, quia ibi non fit commutatio nec compensatio rei ad rem, et ita spirituale non pretio aestimatur, sed gratis datur: obligatio vero nascitur ex natura rei ad personam, quia illa indiget sustentatione; unde ratio postulat, ut detur ab eo, in cuius utilitate laborat et occupatur, etiamsi labor et spiritualis fructus ejus spiritualis sit. An vero liceat hoc stipendium sustentationis taxare, vel de illo pacisci, infra circa quartam divisionem dicemus. Et ad hoc genus revocantur omnes piæ oblationes, etiamsi jam ex pia

consuetudine debeantur, quia omnia sic oblata pertinent ad stipendia, et subsidia clericis data ad sustentanda suorum officiorum et personarum onera. Et eodem pertinent justæ leges ecclesiasticæ, quæ pro certis muneribus aliquid dari disponunt, ut infra videbimus; omnia enim illa ad stipendia sustentationem pertinent. Denique potest aliquid dari per modum pretii pro aliquo comitante donum spirituale, et non esse pretium rei spiritualis, quia non pro illa sed pro labore extraordinario vel damno accidentario, aut obligatione temporaliter onerosa datur, juxta superius dicta. Idem tetigimus supra, et inferius dicitur de eo quod datur ad redimendam vexationem.

4. *Qua ratione constituitur donum in ratione pretii.* — Cum ergo tot modis possit temporale donum intervenire, et non habere rationem pretii respectu rei spiritualis, necessarium est ut per aliquem peculiarem respectum constituitur in ratione pretii. Respectus autem hic non est alius, nisi ut detur pro ipsa re spirituali, et in commutationem ejus. Ita sentit Navar., in c. 23, n. 100, verb. *Quarto*, cum Archid., in c. *Judice*, et c. *Ordinationes*, 1, q. 1, ubi etiam Præposit., num. 5, referens eundem Archid., in c. *Agatho*, d. 63. Et ita censent hi auctores intelligenda esse jura Canonica utentia illa particula *pro*, ad explicandam labem simoniæ, ut in c. *Placuit*, 101 et seq., 1, quæst. 1, cap. *Non satis*, ibi: *Pro earum commissione nullum pretium exigatur*; capite *Cum in Ecclesiæ*, ibi: *Pro Episcopis*; et cap. *Sicut tuis*, ibi: *Pro facto hujusmodi aliqua pecunia offertur*, de Simonia. Necesse est enim ut in his, et similibus locis, particula illa in proprietate accipiatur; tum quia illam præ se fert in omnibus commutationibus et legibus, nisi aliunde distrahatur ex circumstantiis; tum etiam quia per illam explicatur irreverentia quæ fit rei sacræ per simoniam: consistit enim in commutatione, quæ inter illam et rem temporalem fit; tum etiam quia per illam particulam *pro*, indicatur talis habitudo, quæ omnino excludat gratuitam donationem rei spiritualis, et inducat onerosum contractum respectu illius; non explicat autem hanc conditionem largitionis, nisi in illa proprietate accipiatur. Unde confirmatur assertio ex definitione simoniæ, quæ per emptionem et venditionem traditur, ad declarandum debere esse talem commutationem, quæ gratiæ opponatur, ut sumitur etiam ex c. *Gratia*, c. *Gratiam*, c. *Placuit*, cum similibus, 1, quæst.

1, et declaravit D. Thom., dicta q. 100, art. 1. Venditio autem et emptio in proprietate rigorosa dicit commutationem alicujus rei pro pretio; extenditur autem, ut dixit D. Thomas, ad omnem commutationem rei spiritualis pro alia, quæ subeat locum pretii; ergo constituitur in ratione pretii per habitudinem talem ad rem spiritualem, ut pro illa commutetur. Denique confirmatur, quia discurrendo per alias habitudines, non sufficiunt ad rationem pretii spiritualis rei, quia directe respiciunt alium terminum, et fundantur in alia proportionem.

5. *Objectio.* — Dices: ergo tota ratio simoniæ reducitur ad solam interiorem intentionem; nam si quis non intendat dare temporale pro spirituali, illo modo, et cum ea proprietate et rigore, non committet simoniam, etiamsi temporalia tribuat ei qui daturus est spiritualia. Consequens habet multa incommoda; ergo. Sequela patet, quia sine pretio non fit simonia, et tota ratio formalis pretii pendet ex intentione dantis, et materialis res non sufficit, ut ostensum est. Minor autem patet, tum quia aperitur via ad acquirendas res spirituales per temporales, vitando simoniam, non intendendo dare pecuniam ut pretium, sed solum ad conciliandam benevolentiam, vel similem excusationem illius prætendendo. Unde nemo poterit rationabiliter judicari simoniacus, etiamsi temporalia tribuat, quia de intentione judicium ferre non licet.

6. *Solvitur objectio.* — Respondeo: aut loquimur in foro interiori et conscientie, aut in foro externo Ecclesiæ. Quoad prius, fatemur propriam simoniæ malitiam majori ex parte pendere ex intentione operantis, ut ratio probat, et optime confirmat textus in c. *Tua nos*, de Simon., ibi: *Si tamen is, qui talem donationem facit, ea intentione ducatur*, etc. Et fortasse ideo definita est simonia, ut sit studiosa voluntas, quia ex intentione voluntatis maxime pendet ejus malitia. Hæc autem intentio dupliciter haberi potest: uno modo formaliter, ut quando quis directe intendit dare hanc rem temporalem pro illa spirituali, verbi gratia, pecuniam pro beneficio, id est, ut loco illius, et propter aestimationem ejus velit beneficium obtinere, et tunc est formalissima simonia. Nec enim necesse est ut formaliter intendat, hanc rem esse pretium illius quasi in actu signato, quia nec ad contractum onerosum, nec ad injuriam faciendam rei sacræ necessarium est; satis ergo formaliter intendit pretium, qui habet intentionem constitutivam

pretii, ut sic dicam, nam per illam intentionem sufficienter resultat in tali re habitudo moralis supra explicata, per quam constituitur in ratione pretii.

7. *Non est simonia accipere stipendium pro missa alias non debita, si sit nomine eleemosynæ.* — Secundo modo potest haberi hæc intentio virtualiter, et secundum moralem imputationem sufficientem, per solam voluntatem dandi rem temporalem proxime et immediate ad obtinendam spiritualem, sine interventu alterius motivi veri et honesti, propter quod temporale detur. Probatur hoc imprimis ex generali principio, quod ad peccatum et malitiam sufficit voluntas operis, cui est adjuncta deformitas, etiamsi deformitas, vel ratio ejus formaliter non intendatur; nam ita contingit in præsentibus, quia per talem voluntatem dandi et accipiendi talem rem, acceptatur objectum tali modo, ut illi insit deformitas simoniæ, etiamsi formaliter non intendatur. Declaratur præterea ex d. cap. *Tua nos*, ubi, loquens de eo qui donat bona ecclesiæ suæ, rogans admitti ad canoniam, et permitti habere sua præbenda, et de canonicis illum admittentibus, ait Pontifex: *Si tamen is, qui talem donationem facit, ea intentione ducatur, ut per temporalia bona spiritualia valeat adipisci; et clerici, qui eum in fratrem admittunt, non essent eum, nisi commoda temporalia perciperent, admissuri, sine dubio tam isti quam ille apud districtum judicem culpabiles judicantur.* In quibus verbis de vera culpa simoniæ coram Deo sermo est, et ad illam non requirit Pontifex formalem intentionem commutandi unam rem pro alia, aut emendi et vendendi, sed sufficere judicat virtutem inclusam in intentione obtinendi spiritualia per hoc medium, vel dandi illa solum intuitu illorum. Dixi autem necessarium esse ut in re ipsa non interveniat alia honesta causa dandi, vel recipiendi temporalia, aut certe quod ab operante non intendatur, quia, seclusa ista conditione, ex illa conditione negativa, quod sine commodo temporali non esset quis daturus spiritualem rem, non colligitur sufficienter virtualis intentio simoniæ; nam sacerdos ita applicat missam pro illo qui stipendium dedit vel daturus est, ut non esset sic oblaturus, nisi accepturus esset stipendium, et nihilominus non est simoniacus, quia habet honestam causam intendendi stipendium ut conditionem necessariam, sine qua missam non diceret, vel illam tali personæ non applicaret. At vero si clericus teneatur missam pro populo dicere ratione beneficii, et

nihilominus novum stipendium ab illo exigat, ut præ illo dicat, alias non dicturus, virtualiter vult missam vendere, quia, cum non habeat jus petendi stipendium, moraliter convincitur exigere ut pretium, seu in commutationem rei spiritualis, ut notavit divus Thomas, dicta quæst. 100, art. 3, ad 3. Quoties ergo nec ratio stipendii locum habet, nec ratio vexationis sufficientis ad honestam redemptionem ejus, nec aliæ extrinsecæ rationes accidentarii laboris, aut obligationis, aut pietatis, vel honestæ amicitiae, et urbanitatis, et nihilominus temporalia dantur solo intuitu obtinendi spiritualia, vel e contrario spiritualia dantur solo intuitu recipiendi temporalia, illa intentio sufficit, ut illud temporale habeat veram rationem pretii rei spiritualis. Quod in sequentibus, descendendo ad particularia, magis declarabitur.

8. *Non semper pacta circa hoc debent damnari.* — At vero in ordine ad forum externum, primum omnium considerandum est, an datio et acceptio tali modo et in tali materia sit prohibita intuitu religionis, et in reverentiam rerum sacrarum. Nam tunc qui contra prohibitionem legis voluntarie recipit temporalia, ministrando vel dando spiritualia, simoniam committit, saltem in ecclesiastico foro, in quo jam non spectatur alia intentio ejus, sed sola voluntas accipiendi temporale pro spirituali contra prohibitionem. Præsumiturque ibi intervenire commutationem unius pro alio, eo ipso quod contra legem fit. Nam lex ipsa prohibet talem largitionem propter præsumptionem et occasionem simoniæ, ideoque ex vi talis prohibitionis actio illi contraria simoniaca censetur. An vero in re illud sit semper simonia, si intentio dantis et accipientis non sit qualis præsumitur, infra videbimus. Deinde si largitio non sit specialiter contra legem humanam, considerandum est an pactum intercesserit; nam quando intercedit pactum, major est præsumptio simoniæ, quam cum simpliciter fit largitio, quia jura multum detestantur pacta in hujusmodi negotio. Nihilominus tamen non sufficit pactum, ut statim damnetur actio, quia possunt esse pacta honesta, ut ad redimendam vexationem, et ad compensandum accidentalem laborem, et ad securitatem stipendii, ut infra dicemus. Sicut etiam e contrario licet non appareat pactum expressum, ex circumstantiis potest præsumi factum.

9. *Si in pacto intervenit causa, quæ honestet largitionem, non debet præsumi simonia.*

— Ulterius ergo oportet considerare, an in tali facto possit intervenire aliqua ex causis, quæ possunt, et solent honestare largitionem temporalium; nam si possit, non debet præsumi simonia, nisi aliæ circumstantiæ et conjecturæ moraliter cogant; si autem non possit, præsumitur. Probatur prior pars, quia tenemur interpretari factum proximi in meliorem partem et intentionem, si est capax ejus, juxta regulam secundam, extra, de Regul. jur., et cap. ult. de Præsumpt., in ultimis verbis ejus, et juxta communem doctrinam Theologorum, cum D. Thom. 2. 2, quæst. 60, art. 4, et juristarum in citatis locis, et in l. *Merito*, ff. Pro socio. Et ratio est, quia unusquisque habet jus ad famam suam et bonam opinionem, quando factum ejus malum non ostenditur. Sed quando largitio rei temporalis potest habere honestam causam, et alienam a simonia, ex facto ipso non potest sufficienter colligi intentio simoniaca; ergo si alio modo non manifestatur, præsumi non debet. E converso autem probatur altera pars, quia quando tale est factum, ut non sit capax alterius causæ honestæ, tunc ex ipso facto satis colligitur prava intentio, nisi aliunde ignorantia et bona fides probetur.

10. *In dubio circa pactum, conjecturis est utendum.* — Denique quando factum potest in utramque partem interpretari, quia est capax bonæ ac malæ intentionis, et quia potuit intervenire pactum, et esse occultum, tunc conjecturis utendum est, non solum ad judicandum in foro externo, sed etiam ad sedandas conscientias, juxta cap. *Et si quæstiones*, de Simon. Et ideo de his conjecturis pauca breviter notanda sunt. Et imprimis distinctione uti oportet, inter duos modos honestandi et justificandi largitionem, supra positos. Unus erat ex ratione gratuitæ donationis, alius ex aliquo titulo justitiæ, vel obligationis ex lege, vel consuetudine, etc. Quando ergo intervenit probabilis titulus honestus, inducens obligationem, tunc facilis est præsumptio, quod ex tali causa datum sit donum temporale, et non pro spirituali opere aut beneficio, et ita videtur judicandum in foro interno et externo, nisi oppositum plane constet, propter rationes supra adductas. Dico autem etiam in interno, quia, licet respectu uniuscujusque operantis in illo foro non agatur conjecturis, nec attendatur præsumptio, sed rei veritas, nihilominus quia in hoc negotio, datio et acceptio sunt reciprocae, et ideo potest accipiens dubitare de intentione dantis, et e converso, hoc modo

dicimus utrique licere in foro conscientie hæc regula uti. Similiter accidere potest in simonia, ut sine culpa recipientis beneficium, fuerit collatio iuvanda propter culpam a tertio commissam, ut infra videbimus; quando ergo aliquis incipit dubitare de sua obligatione propter factum alterius, poterit eadem regula uti propter eandem rationem, et idem est observandum in similibus.

11. Si vero nullus talis titulus obligationis interveniat, et solum sit dubium de gratuita donatione, tunc conjecturis utendum est, quæ interdum possunt inducere præsumptionem liberalitati contrariam, interdum favorabilem, aliquando dubiam, seu neutram. Prioris generis est imprimis pactio. Nam si hæc interveniat, et de illa constet, non poterit præsumi gratuita donatio; tum propter jura prohibentia pactioes de temporalibus in largitione spiritualium; tum etiam quia pactio inducit obligationem repugnantem gratuitæ donationi, ut infra circa quartam divisionem latius explicabo. Deinde si intercedat taxatio temporalis rei tribuendæ, indicium est onerosi contractus, juxta cap. *Dilectus*, de Sim., ibi: *Quod fuerit sine taxatione gratis oblatum.* Ubi Glossa notat, hoc ideo dici, quia taxatio virtualis quædam pactio et venditio reputatur, maxime quia non potest illa taxatio fieri sine aliqua venditione, quæ universe prohibita est cap. *Tua nos*, eod. Item si donum temporale non sit sponte oblatum, sed exactio aliqua intercesserit, malam speciem habet, et indicium est non gratuitæ donationis, ut significatur in Extravag. 1, de Simon., inter communes, quatenus prohibet, *petere et exigere*, et permittit, *petere, et sponte oblatum recipere.* Quia petitio, et maxime si antecedit, multum derogare solet spontaneæ donationi, et ideo contra illam etiam videtur esse juris præsumptio ac prohibitio. Hæc igitur videntur esse potissima indicia largitionis non gratuitæ. Quod optime potest confirmari ex cap. *De Eulogiis*, 18 d.

12. *Radices conjecturarum.* — *Doni quantitas sumenda per ordinem ad personam.* — *Consideratur etiam necessitudo personarum.* — *Item conditio personæ.* — At vero quando nulla sunt talia indicia, utendum est instructione juris, quæ habetur in dicto cap. *Et si quæstiones*, ubi tria spectanda esse dicuntur, scilicet: *Personæ dantis et accipientis qualitas, quantitas muneris, et tempus*, seu occasio largitionis. Nam ad has circumstantias possunt reduci omnes, quæ ab homine ibi cogno-

sci et ponderari possunt, nam locus valde extrinseca circumstantia est, ut in præsentis posit ab illa conjectura sumi; vel si aliquando quidpiam confert, cum tempore conjungitur, ut explicabimus. *Propter quid* est valde interna, et potius de illa fit conjectura, et similiter investigatur circumstantia *Quomodo*, id est, modus actionis, quatenus ab interna etiam intentione pendet, scilicet, an fuerit gratuita donatio, necne. Alius autem modus, de quo exterius potest constare, jam supponitur, scilicet, quod sine exactione, pactione, obligatione, aut alio simili modo datio et receptio facta sit. Reliquæ autem circumstantiæ in dictis tribus comprehenduntur. Nam sub persona comprehenditur *quis*, et *circa quem*. Et in utroque considerandum est (ut dicitur in illo textu) an sit dives vel pauper; nam quantitas donationis ex habitudine ad personam pendet, quia non solum est spectanda quantitas absoluta, sed etiam respectiva; sæpe enim quod parum est respectu divitis, est multum respectu pauperis, ut per se notum est. Unde eadem ratione nobilitas personæ consideranda est; nam, ut dicitur in 1 de Donat.: *Hanc sibi quodammodo nobilitas legem imponit, ut debere se, quod sponte tribuit, existimet. Et nisi in beneficiis suis creverit, nihil se præstitisse putet.* Unde ex respectu ad talem personam, quantitas doni maxime augetur, vel minuitur, cæteris paribus, et ipsa nobilitas per se est indicium gratiæ donationis. De quo videri potest Tiraq., de Nobilit., c. 29, n. 37. Ponderari etiam potest vinculum personarum inter se; nam, si alias intercedat inter eos magna amicitia, vel consanguinitas, facilius præsumitur liberalis donatio inter ipsos facta, argument. cap. *Requisisti*, de Testam. Denique etiam est observanda virtus et integritas personæ, nam si est honestis moribus, timorata conscientia, et præsertim si est liberalis, vel divitiarum contemptrix, multum auget bonam præsumptionem. E contrario vero ex contrariis qualitatibus personæ contraria præsumptio sumitur, nam contrariorum eadem est ratio.

13. *Consideranda etiam est circumstantia circa quod.* — Deinde spectanda dicitur circumstantia *quantum*, quæ solet etiam dici *circa quod*, nam donum est materia circa quam hæc actio versatur, et ideo illius qualitas consideranda proponitur in dicto textu. Quod in primis intelligendum est de quantitate absoluta, nam si nimis magna sit, non præsumitur liberalitas, quia nemo præsumitur bona sua

prodigere, ut significatur in c. *Super hoc*, de Renun., et tractat late Tiraquel., in Leg. *Si unquam*, verb. *Donatione*, a n. 205. Si vero res sit nimis exigua et vilis, sine alia consideratione quasi nihil reputatur, quia non est verisimile dari pro re tam excellenti, ut est res spiritualis, nec ad movendum animum ejus, a quo spirituale aliquid desideratur. Quando autem quantitas absolute spectata mediocris est et dubia, tunc est consideranda quantitas respectiva ex relatione ad utramque personam, ut dictum est. Et præterea addo etiam posse spectari ex comparatione ad rem spiritualem, nam quo illa fuerit dignior et excellentior, et quantitas doni temporalis minor, eo magis poterit conjectari, unum non esse datum in commutationem alterius. Materia insuper temporalis doni conferre ad hoc potest; nam si res donata, sit numerata pecunia, malam secum affert speciem, etiamsi in parva quantitate sit. At vero si res sit pertinens ad cibum vel potum, et in parva quantitate, quasi nihil aestimari solet, ut in eod. cap. *Et si questiones*, significatur, et sumitur etiam ex cap. *Statutum*, § *Insuper*, et de Rescriptis, in 6. Quando vero sunt res mediæ qualitatis, ex earum aestimatione pensandæ sunt.

14. *Item tempus.* — Tandem dicitur considerandum tempus, in quo (ut ibidem significatur) potissime contemplanda censeatur occasio, scilicet, quia prælatus ecclesiasticus hic et nunc indigebat, et aliter sibi providere non poterat; tunc enim censeatur esse subventio necessitatis, non emptio spiritualis actionis aut beneficii. Ad hanc item circumstantiam pertinet considerare, an munus detur ante receptam rem spiritualem, vel in ipsa receptione, vel post ipsam. Nam si temporalia donentur post receptionem spiritualium, et præsertim si intervallum temporis intercessit, tunc facilius præsumitur esse mera liberalitas et gratitudo, ut supponitur in c. *Quam pio*, in fine, et sumitur ex c. *Sicut Episcopus*, 1, q. 2. At vero si in continenti detur, majorem habet speciem recompensationis; si autem præcessit, videtur inducere quamdam necessitatem, vel posse mutare animum, et ideo multum minuitur præsumptio liberalitatis, ut in dictis juribus indicatur, et optime confirmat Concilium Elberti., in capit. *Emendari*, 104, 1, questione prima; prohibet enim: *Ne in Baptismo munus in concham mittatur, ne Sacerdos, quod gratis accipit, pretio dare videatur.* Et idem sumitur ex cap. *Sicut Episcopus*, 1, quæst. 2. Et notant his locis Gloss., Archid. et alii. Non est autem

hæc præsumptio per se sufficiens, nisi prohibitio ecclesiastica interveniat, quia in quolibet tempore potest intentio esse pura, et donatio gratuita, quod solum voluerunt Gloss., Abb. et alii, in cap. *Tua nos*, de Simon. ; Innocent. et alii in cap. *Cum major*, de Constit. Qui volunt, solam illam circumstantiam temporis non esse satis, ut præsumatur factum simoniae. Non potest tamen negari, quin aliquid juvet, et ideo expendenda cum aliis sit ad judicandum, vel conjectandum, an munus datum, pretii rationem habuerit.

CAPUT XXXVII.

AN SUFFICIENTER DIVIDATUR PRETIUM SIMONIÆ IN MUNUS A MANU, A LINGUA ET AB OBSEQUIO.

1. *Quæ sint hæc munera.*—Hæc divisio frequens est in jure, et ideo a nobis est hoc loco explicanda, quod fecit D. Thom., dicto art. 5, et faciunt Doctores omnes in hac materia. Habetur ergo illa divisio in cap. *Nonnulli*, 114, 1, quæst. 1, ubi Gregorius Papa, accommodans ad hæc spiritualia illud Isaia 33, ubi de viro justo dicitur: *Excudit manus suas ab omni munere*, subjungit Gregorius dixisse, *ab omni, quia aliud est munus ab obsequio, aliud munus a manu, aliud munus a lingua.* Et hæc definiens subdit: *Munus ab obsequio est indebita servitutis, munus a manu pecunia est, munus a lingua favor.* Eademque distinctio habetur in cap. *Ordinationes*, et c. *De ordinationibus*, ead., et in cap. *Salvator*, 1, q. 3. Et ita hæc partitione omnes auctores utuntur.

2. *Dubitatio duplex.*—Circa hanc vero partitionem duæ dubitationes occurrunt. Prima est, quia non apparet quomodo munus a lingua, et ab obsequio sint vera pretia simoniæ, quia preces non habent rationem pretii: nam quod propter preces datur, gratis datur. Et ita nihil frequentius est in Ecclesia, quam postulari spiritualia, et propter preces dari, et tamen preces sunt munus a lingua. Similis est difficultas de obsequiis, nam quotidie videmus prælatos dare beneficia obsequentibus sibi, et reges præsentare ad beneficia et episcopatus in remunerationem servitorum. Sed hæc difficultates expediuntur melius in tribus capitibus sequentibus, tractando et declarando singula divisionis membra. Nunc satis sit dicere obsequium et preces, in tantum posse habere rationem pretii, in quantum aliquo modo æquivalent muneri a manu, seu pecu-

niæ. Quando autem talia sint, postea dicitur. Et ideo in titulo hujus capituli solum propositum dicere de sufficientia divisionis.

3. Est ergo difficultas, quia non videtur illa divisio omnia comprehendere. Primo, quia consanguinitas, si sit ratio dandi beneficium, est sufficiens ad simoniam, juxta c. *Nemo*, de Simon. Et tamen non continetur in illa divisione. Et auget difficultatem cap. *Si quis neque*, 115, 1, q. 1, ubi idem Gregorius repetens illa membra, addit quartum his verbis: *Injusto cordis amore*, id est carnali affectu, qui maxime solet esse ad consanguineos; eadem vero ratio erit, si sit ad humanos amicos, ut Glossa ibi significat. Secundo, quia timor est quidpiam distinctum ab illis tribus, et tamen potest esse sufficiens causa simoniæ, si propter vitandum temporale malum, quod timetur, spirituale aliquid detur, ut communiter sentiunt Doctores. Tertio, humanus honor etiam est quid distinctum ab illis tribus, nam est quid nobilius omnibus illis, et tamen si quis daret alteri beneficium propter honorem ab eo exhibendum, simoniam committeret. Quarto, objici etiam potest favor vel humana gratia, præsertim ad temporalia beneficia, nam aperte distinguitur a munere a manu, et ab obsequio, nec cum precibus convertitur, nam longe diversum est aliquid facere ad comparandum favorem humanum, aliud flecti precibus; et tamen dare beneficium propter humanum favorem obtinendum, videtur esse simonia, juxta c. *Nemo*, de Simon., ibi: *Gratia vel favore*; ergo. Quinto, potest in genere aliquid temporale pro spirituali offerri, non determinando quid vel quale illud futurum sit, et ita videtur esse posse simonia ex vi solius generis, non descendendo ad aliquam ex illis speciebus, cum tamen hæc sub illis non contineatur; ergo.

4. *Sufficiens est partitio proposita.*—Nihilominus dicendum est nullum esse pretium ad simoniam sufficiens, quod ad illa membra convenienter non referatur, et hoc modo partitionem esse sufficientem. Assumptum declaratur, quia omnia bona humana et temporalia, quæ homines inter sese communicare, seu dare, vel accipere possunt, reducuntur vel ad bona fortunæ, et externa, quæ nomine divitiarum significantur; vel sunt opera et actiones humanæ, quæ per membra corporis exhibentur; vel sunt favores, intercessiones, et similia, quæ per verba fieri solent. Neque facile poterit excogitari aliquid bonum humanum et temporale, quod unus homo possit al-